

له بلاوکراوه کانی مالپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

(6) به شه کانی جومعه

(1) رینمای ئیمه ته بو دوزینه وهی روژی جومعه

394- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((نَحْنُ الْأَخْرُونَ الْأَوْلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَنَحْنُ أَوْلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ، بَيْنَ أَنْهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا، وَأُوتِينَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ، فَاحْتَلَفُوا، فَهَدَانَا اللَّهُ لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ، فَهَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ هَدَانَا اللَّهُ لَهُ - قَالَ: يَوْمَ الْجُمُعَةِ - فَالْيَوْمَ لَنَا، وَغَدًا لِلْيَهُودِ، وَيَعْدُ غَدًا لِلنَّصَارَى)). [بخاري/ الجمعة/ 836]

(ابوهریره) ده لئى: پیغه مبه ری خوا (رضي الله عنه) فه رموویه تی: (ئیمه دواين ئوممه تین [له دنیا دا] له قیامه تا یه که مین، ئیمه یه که مین له چوونه به هه شتا، شه گه رچی ئەوان له پێش ئیمه وه کتیبیان بو هاتوو، ئیمه له دواى ئەوان بو مان هاتوو ئەوان جیاوازیان تیکهوت، خوا رینمای ئیمه ی کرد له و جیاوازیه ی ئەوانی تیکهوت، ئەمه ئەو روژیه که ئەوان جیاوازیان هه بوو له سه ری خوارینمای ئیمه ی کرد بو ی ئەمرۆ بو ئیمه یه، سبه ینى بو جووله که، دووسبه ی بو مه سیحی).

(2) گه وره یی جومعه

395- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: ((خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا، وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ)).

(ابوهریره) ده لئى: پیغه مبه ر (رضي الله عنه) فه رموویه تی: ((چاکترین روژی که خوری تیدا هه له اتبیت روژی جومعه یه له ورۆژهدا ئاده م دروست کراوه، له ورۆژهدا خراوه ته به هه شته وه، له ورۆژهدا له به هه شت ده رکرا، روژی قیامه تیش نایه ت له روژی جومعه دا نه بی)).

(3) ساتیک له روژی جمعه دایه

396- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ (رضي الله عنه) ((إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً، لَهَا يُوَفَّقُهَا مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ)). وَقَالَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا: يُزْهِدُهَا. [بخاري/ الجمعة/ 893]

(ابوهریره) (رضي الله عنه) دهلی: (ابو اقسام) (رضي الله عنه) فهرموویه تی: ((به راستی له روژی جومعه دا کاتیک ههیه، ئەگەر موسلمان ریکه وتی بکات له نوێژاییت و، له خوا پیاوێته وه بوشتی خیر، دهیداتی)) [راوی دهلی: به دهست ئاماژهی بو ئەوه دهکرد که کاته که کورته].

397- عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ (رضي الله عنه): أَسَمِعْتَ أَبَاكَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فِي شَأْنِ سَاعَةِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَقُولُ: ((هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَيَّ أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ)).

(ابو بردە) کوری (ابو موسی الاشعری) دهلی: (عبدالله) کوری (عمر) (رضي الله عنه) پێی وتم: ئایا بیستوته له باوکت باسی ئەوکاتە ی روژی جومعه بکات؟ دهلی: وتم، بهلی، بیستوومه لیی دهیوت: له پیغه مبهری خوام (رضي الله عنه) بیستووه دهیفرمو: ئەوکاتە یه که ئیمام دادەنیشی ﴿له سەر دوانگه﴾ ههتا نوێژ تهواو دهییت).

(4) ئەوهی له نوێژی به یانی جومعه دا ده خوێنریت

398- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: ﴿الْم تَنْزِيلُ...﴾ السَّجْدَةِ، وَ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾. وَأَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْجُمُعَةِ سُورَةَ الْجُمُعَةِ وَالْمُنَافِقِينَ.

(ابن عباس) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبهر (رضي الله عنه) له نوێژی به یانی روژی جومعه دا ئەمانه ی ده خویند: ﴿الم تنزیل...﴾ السجدة و ﴿هل اتى على الانسان حين من الدهر﴾. و (المنافقین) ی ده خویند.

(5) خوشوردن له جومعه دا

399- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: بَيْنَمَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ (رضي الله عنه) يَخْطُبُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِذْ دَخَلَ عَثْمَانُ ابْنُ عَفَّانٍ فَعَرَّضَ بِهِ عُمَرُ (رضي الله عنه) فَقَالَ: مَا بَالَ رِجَالٍ

يَتَأَخَّرُونَ بَعْدَ النَّدَاءِ؟ فَقَالَ عُثْمَانُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَا زِدْتُ حِينَ سَمِعْتُ النَّدَاءَ أَنْ تَوَضَّأْتُ ثُمَّ أَقْبَلْتُ. فَقَالَ عُمَرُ: وَالْوَضُوءَ أَيْضًا؟ أَلَمْ تَسْمَعُوا رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَغْتَسِلْ)). [بخاري/ الجمعة/ 838]

(ابوهريره) (ﷺ) دهلی: له کاتیکا (عمر) کوری (خطاب) وتاری روژی جومعهی دها، (عثمان) کوری (عفان) هاته ژوره وه (عمر) نامراهیه کی بو کرد (ﷺ) وتی: هوئی چی یه پیاوانیک دوا ده کون دوا ی بانگ؟ عثمان وتی: نهی نه میری نیمانداران، هیچم نه کرد هه که گویم له بانگ بوو ده ستنویژم شت و هاتم، عمر وتی: ده ستنویژیش؟ نایا نه تانبیستوو که پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ((نه گهر که سیکتان هات بو نوژی جومعه باخوی بشوات)).

(6) بوئی خوش و سیواک له نجومعه دا

400- عن أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ، وَسِوَاكٍ، وَيَمَسُّ مِنَ الطَّيِّبِ مَا قَدَرَ عَلَيْهِ)). [بخاري/ الجمعة/ 840]

(ابو سعید الخدری) (- دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: (خوشتنی روژی جومعه له سهر هه که سیکی بالغه له گهل سیواک کردن و چه ندیش بتوانیت بوئی خوش له خوی بدات).

(7) خیری زوواتن بو مزگهوت له روژی جومعه دا

401- عن أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ مَلَائِكَةٌ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَأَلَّوْلَ، فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَّأَ الصُّحُفَ، وَجَاءُوا يَسْتَمْعُونَ الذِّكْرَ. وَمَثَلُ الْمُهَجَّرِ كَمَثَلِ الَّذِي يُهْدِي الْبِدْنَ، ثُمَّ كَالَّذِي يُهْدِي بَقْرَةَ، ثُمَّ كَالَّذِي يُهْدِي الْكَبْشَ، ثُمَّ كَالَّذِي يُهْدِي الدَّجَاجَةَ، ثُمَّ كَالَّذِي يُهْدِي الْبَيْضَةَ)). [بخاري/ الجمعة/ 887]

(ابوهريره) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ((نه گهر روژی جومعه بوو، له سهر هه ده رگایه له ده رگاکانی مزگهوت فریشته راده وه ستن و نه وکه سانه ده نووسن که یه که له دوا ی یه که له پییش خه لکیه وه دین بو مزگهوت، کاتی نیمام دیت و داده نیشتیت تو ماره کانیان ده پیچنه وه، دین گوی له زیکره کان ده گرن، نموونه ی نه وکه سه ی زوو دین بو مزگهوت وه کو که سیکی وایه که وشتریکی کردبی به خیر پاش نه و وه کو که سیکی وایه مانگایه کی کردبی به خیر،

پاش ئه‌ویش وه‌کو که‌سیک وایه مه‌ریکی کردبی به‌خیر، پاش ئه‌ویش وه‌کو که‌سیک که‌میشکیکی کردبی به‌خیر، پاش ئه‌ویش وه‌کو که‌سیک هیلکه‌یه‌کی کردبی به‌خیر).

(8) نویره جومعه له‌کاتی نیوه‌رودایه

402- عن سلمة بن الأكوع (رضي الله عنه) قال: كنا نجتمع مع رسول الله (صلى الله عليه وسلم) إذا زالت الشمس، ثم نرجع نتتبع الفيء. [المغازي/ 3935]

کاتی خور لایده‌دا ﴿له‌ناوه‌راستی ئاسمان﴾ له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا‌دا (رضي الله عنه) نویره‌ی هه‌ینیمان ده‌کرد، پاشان به‌بن سیبه‌ره‌کاندا ده‌گه‌راینه‌وه.

(9) دانانی دوانگه (مینه‌هر) بو پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) و نویره‌کردن له‌سه‌ری

403- عن أبي حازم: أن نفرًا جاءوا إلى سهل بن سعد (رضي الله عنه) قد تماروا في المنبر من أبي عود هو؟ فقال: أما والله، إنني لأعرف من أبي عود هو؟ ومن عمله؟ ورأيت رسول الله (صلى الله عليه وسلم) أول يوم جلس عليه، قال: فقلت له، يا أبا عباس فحدثنا، قال: أرسل رسول الله (صلى الله عليه وسلم) إلى امرأة - قال أبو حازم: إنه ليسمها يومئذ -: ((انظري غلامك النجار يعمل لي أعوادًا أكلم الناس عليها)). فعمل هذه الثلاث درجات، ثم أمر بها رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فوضعت هذا الموضع، فهي من طرفاء الغابة، ولقد رأيت رسول الله (صلى الله عليه وسلم) قام عليه فكبر وكبر الناس وراءه، وهو على المنبر، ثم رفع فنزل القهقري حتى سجد في أصل المنبر، ثم عاد حتى فرغ من آخر صلواته، ثم أقبل على الناس فقال: ((يا أيها الناس، إنني ﴿نما صنعت هذا لتأتوا بي، وتعلموا صلواتي﴾)). [بخاري/ الجمعة/ 875]

(ابو حازم) ده‌لی: چه‌ند که‌سیک هاتن بو لای (سهل) کوری (سعد) (و تویره‌یان بوو له‌سه‌ر دوانگه که‌ناخو له‌ چداریکه ؟ وتی: به‌خوا من ده‌زانم له‌چ داریک دروستکراوه، کیش دروستی کردووه؟

یه‌که‌م جاریش که‌پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) له‌سه‌ری دانیش‌ت چاوم لیی بووه ده‌لی پیم وت: ئه‌ی (ابن عباس) قسه‌مان بو بکه، ئه‌ویش وتی: پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) ناردی بو‌لای ئافره‌تی (ابو حازم) ده‌لی: له‌ورۆ‌ده‌دا ناوی بردووه: پیی فه‌رمووه: ((به‌غولامه‌ دارتاشه‌که‌ت بلی چه‌ند داریکم بو‌بته‌نی که‌بچه‌سه‌ری و قسه‌ بو‌ خه‌لکی بکه‌م)) ئه‌ویش ئه‌م سی پله‌یه‌ی بو‌ دروست کردووه، ئینجا پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) فه‌رمانیکرد له‌م جیگایه‌دا دانرا، ئه‌وداره‌ش دارگه‌زه‌کانی

دارستانه‌که‌ی [نزیک مه‌دینه‌بوو] چاویشم لیبوو که پیغهمبر (ﷺ) له‌سه‌ر مینبه‌ره‌که به‌پشتا دابه‌زی و له‌بنی مینبه‌ره‌که‌دا سو‌جده‌ی برد، ئینجا گه‌رایه‌وه سه‌ر مینبه‌ره‌که هه‌تا له‌هه‌موو نویژه‌که‌ی بوویه‌وه ، ئینجا رووی‌کرده‌ خه‌لکه‌که‌و فه‌رمووی: ئه‌ی خه‌لکینه [من] بوویه‌ئه‌مه‌م دروست‌کردووه‌ که‌له‌نویژه‌کاندا شوینم بکه‌ون و چاوتان لیم بی له‌نویژه‌که‌مدا چی‌ده‌که‌م⁽¹⁾.

(10) سه‌ره‌تای وتار

404. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضی‌الله‌عنہما): أَنَّ ضِمَادًا قَدِمَ مَكَّةَ: وَكَانَ مِنْ أَزْدِ شَنْوَعَةَ، وَكَانَ يَرْقِي مِنْ هَذِهِ الرِّيحِ، فَسَمِعَ سَفَهَاءَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يَقُولُونَ: إِنَّ مُحَمَّدًا مَجْنُونٌ، فَقَالَ: لَوْ أَنِّي رَأَيْتُ هَذَا الرَّجُلَ، لَعَلَّ اللَّهَ يَشْفِيهِ عَلَيَّ يَدَيَّ. قَالَ: فَلَقِيَهُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَرْقِي مِنْ هَذِهِ الرِّيحِ، وَإِنَّ اللَّهَ يَشْفِي عَلَيَّ يَدَيَّ مِنْ شَاءَ، فَهَلْ لَكَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَمَا بَعْدُ)). قَالَ: فَقَالَ أَعَدُّ عَلَيَّ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ. فَأَعَادَهُنَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، قَالَ: فَقَالَ: لَقَدْ سَمِعْتُ قَوْلَ الْكُهْنَةِ، وَقَوْلَ السَّحَرَةِ، وَقَوْلَ الشُّعْرَاءِ، فَمَا سَمِعْتُ مِثْلَ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ، وَلَقَدْ بَلَغَنَّا عُوسَ الْبَحْرِ. قَالَ: فَقَالَ: هَاتِ يَدَكَ أَبَايَعُكَ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ، قَالَ: فَبَايَعَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((وَعَلَى قَوْمِكَ)). قَالَ: وَعَلَى قَوْمِي، قَالَ: فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) سَرِيَّةً فَمَرُّوا بِقَوْمِهِ، فَقَالَ صَاحِبُ السَّرِيَّةِ لِلْجَيْشِ: هَلْ أَصَبْتُمْ مِنْ هَؤُلَاءِ شَيْئًا؟ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَصَبْتُ مِنْهُمْ مَطْهَرَةً، فَقَالَ: رُدُّوهَا فَإِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمُ ضِمَادٍ.

(ابن عباس) (رضی‌الله‌عنہما) ده‌لی (ضماد) که له‌خیلی (ازد شنووعه) بوو هات بوو مه‌ککه، نوشته‌ی شی‌تی و ده‌ست لی‌وه‌شان‌دنی جنوکه‌ی ده‌کرد، بیستی له‌گه‌مره‌کانی خه‌لکی مه‌ککه که محمد شی‌ته، ئه‌ویش وتی: ئه‌گه‌ر ئه‌و پیا‌وه بدیا‌یه ، به‌لکو خوا له‌سه‌رده‌ستی مندا چاکی بکاته‌وه، وتی: گه‌یشت به‌پیغهمبر (ﷺ) وتی: ئه‌ی محمد من نوشته‌ بوو ئه‌و بایه [مه‌به‌ستی شی‌تی بووه]

⁽¹⁾ (عه‌سقه‌لانی له‌راقه‌ی بوخاریدا له‌سه‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌یه ده‌لی: بوویه به‌پشتا هاتوته خواره‌وه تارووی له‌قیبله وهرنه‌چه‌رخیت، چونکه له‌سه‌روه جیگای سو‌جده‌ی نه‌بووه ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ش له‌سه‌ر مینبه‌ره‌که نویژی کردووه هه‌تا نویژگه‌ران چاویان له‌هه‌لسوکه‌وتی بی‌ت فی‌ربین)

ده‌که‌م، خ‌وای گه‌وره‌ش هه‌رکه‌سیک بیه‌وی له‌سه‌رده‌ستی مندا چاکی ده‌کاته‌وه، ئە‌هی بۆ تۆیشی نه‌که‌م؟ پی‌غه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) فه‌رمووی: ((سوپاس بۆ خوا، سوپاسی ده‌که‌ین پش‌تی پی‌ده‌به‌ستین، هه‌رکه‌س خوا رینمای‌ی بکات که‌س ری‌ی لی‌ون ناکات، هه‌رکه‌سیش خ‌واری لی‌ون بکات، ری نیشاندەری نییە، شایه‌تی ده‌ده‌م که‌جگه‌ له‌(الله) هیچ خ‌وایه‌ک نییە، و موچه‌مه‌دیش به‌نده‌و ره‌وانه‌کاروی ئە‌وه، د‌وای ئە‌مه‌ ض‌ماد وتی: ئە‌و وشانه‌م بۆ بلێ‌ره‌وه، پی‌غمبه‌ر(ﷺ) سی‌جار بۆی وته‌وه، وتی: من قسه‌ی کاهنه‌کانم بیست‌وه، قسه‌ی جاد‌و و گه‌رانیش، قسه‌ی شاعیرانیش، به‌لام قسه‌ی وه‌ک ئە‌مانه‌ی تۆم نه‌بیست‌وه، ئە‌مانه‌ گه‌یش‌ت‌وونه‌ قولایی ده‌ریا، ئینجا وتی: ده‌ستت بی‌نه‌ با موسلمان ب‌بم وتی: به‌یعه‌تی پیکرد‌و پی‌غه‌مبه‌ریش به‌یعه‌تی لی‌وه‌رگرت و فه‌رمووی: ئە‌مه‌ بۆ قه‌ومه‌که‌یش‌ت وتی(به‌لی) بۆ قه‌ومه‌که‌یش‌م، ئینجا پی‌غه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌سته‌یه‌کی نارد‌و و چ‌وون بۆ‌لای قه‌ومه‌که‌ی، سه‌رده‌سته‌که‌ به‌ سوپا‌که‌ی وت: ئایا هیچ‌تان له‌م خه‌لکه‌ سه‌ند‌وو‌ه؟ پیاوی‌ک له‌قه‌ومه‌که‌ی وتی: یه‌ک مه‌تاره‌م ده‌سته‌که‌وت‌وو‌ه لی‌یان، ئە‌ویش وتی بی‌گێ‌ره‌وه‌ بۆ‌یان ئە‌مانه‌ قه‌ومی(ض‌ماد)ن.

(11) ده‌نگ به‌رزکرد‌نه‌وه‌ له‌وتاردا

405. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا خَطَبَ أَحْمَرَتْ عَيْنَاهُ وَعَلَا صَوْتُهُ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ، حَتَّى كَأَنَّهُ مُنْذِرُ جَيْشٍ، يَقُولُ: صَبَّحَكُمْ وَمَسَّكُمْ، وَيَقُولُ: ((بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ)). وَيَقْرُنُ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى، وَيَقُولُ: ((أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ (ﷺ)، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)). ثُمَّ يَقُولُ: ((أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ، مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِأَهْلِهِ، وَمَنْ تَرَكَ دِينًا أَوْ ضَيَاعًا فَلِيَ وَعَلَيَّ)).

(جابر کوری(عبدالله) (ﷺ) ده‌لی: پی‌غه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) کاتی وتاری ده‌خوینده‌وه هه‌رد‌وو چاوی سوورده‌بوویه‌وه ده‌نگی به‌رز ده‌بوویه‌وه، تووره‌ ده‌بوو، هه‌ر ده‌تگوت ناگادارکه‌ره‌وه‌یه له‌هاتنی له‌شکریک ده‌یفه‌رموو: ((ئە‌و سوپایه‌ له‌وانه‌یه به‌یانی یا ئی‌واره‌ بدات به‌سه‌رتاندا)). هه‌روه‌ها ده‌یفه‌رموو: ((من و روژی قیامه‌ت وه‌کو ئە‌م د‌وانه‌ نی‌راوین) دوو په‌نجه‌ی شایه‌تومان و ناوه‌راستی پیکه‌وه‌ جووت ده‌کرد، [واته‌ په‌نجه‌ی شایه‌تومان چه‌ندی زیاتره‌

له‌په‌نج‌ه‌ی ناوه‌راست، هاتنی من و روژی قیامت ئه‌وه‌نده‌یان به‌ینه [ئینجا فه‌رمووی: ((پاشان ، باشت‌ترین وته‌ کتیبی خوایه، باشت‌ترین رینماییش رینماییی محمده (ﷺ) خراپ‌ترین کاریش داهینراوه‌کانیانه، هه‌موو داهینراویکیش گومراییه)) ئینجا فه‌رمووی: ((من بو هه‌موو ئیمانداریک له‌خوی [بو خوی] له‌پیشترم، هه‌رک‌ه‌س سامانی به‌جی‌هیشت بو خیزانه‌که‌ی هه‌رک‌ه‌سیش قه‌رزایی یا مندالی وردی به‌جی‌هیشت بو من و له‌سه‌رمه‌)).

(12) کوورتی وتار

406- عن أَبُو وَائِلٍ (رضي الله عنه) قَالَ: خَطَبَنَا عَمَرُ (رضي الله عنه) فَأَوْجَزَ وَأَبْلَغَ، فَلَمَّا نَزَلَ قُلْنَا: يَا أَبَا الْيَقْظَانَ، لَقَدْ أَبْلَغْتَ وَأَوْجَزْتَ، فَلَوْ كُنْتَ تَنْفَسْتَ. فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((إِنَّ طَوْلَ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَقِصْرَ خُطْبَتِهِ مِثْلُ مَنْنَةٍ مِنْ فِقْهِهِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَةَ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا)).

(ابووائل) (ﷺ) ده‌لی: (عمار) (ﷺ) وتاریکی بو خویندینه‌وه کورت و ره‌وان، کاتی دابه‌زی و وتان: ئه‌ی (ابو یقظان) وتاریکی کورت و ره‌وانت بو‌داین ئه‌گه‌ر هه‌ناسه‌یه‌کت بدایه [واته دریزتر بوایه]، ئه‌ویش وتی: من له‌پیغه‌مبه‌ری خوام (ﷺ) بیستووه، فه‌رموویه‌تی: ((له‌راستیدا دریزی نویژی پیاو و کورتیی وتاری‌نیشان‌ه‌ی شاره‌زاییه‌تی له‌ئاینیا، نویژه‌کانتان دریز بکه‌نه‌وه و وتاره‌کانتان کورت، قسه‌ی ره‌وان کاریگه‌ریی جادووی هه‌یه)).

(13) ئه‌وه‌ی که‌ لا‌بردنی له‌وتاردا دروست نییه

407- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ (رضي الله عنه): أَنَّ رَجُلًا خَطَبَ عِنْدَ النَّبِيِّ (ﷺ) فَقَالَ: مَنْ يُطِيعَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ، وَمَنْ يَعْصِمَهُمَا فَقَدْ غَوَى. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((بِسُّمِّ الْخَطِيبِ أَنْتَ، قُلْ: وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ)). قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ: فَقَدْ غَوَى.

(عدی) کوری (حاتم) (ﷺ) ده‌لی: پیاویک له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ) وتاریکی خوینده‌وه وتی: هه‌رک‌ه‌س گویرایه‌لی خواو پیغه‌مبه‌ربیت، ئه‌وه ری‌ی راستی دۆزیوه‌ته‌وه، هه‌ر که‌سیش لییان یاخی بیت ئه‌وه سه‌ر لیشواوه ، پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: ((وتاری‌ی‌کی خراپی، بلی: هه‌رک‌ه‌س له‌خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی یاخی بی)).

(14) ناماژه به په نجه له وتاردا

408- عَنْ أُمِّ هِشَامِ بِنْتِ حَارِثَةَ بِنِ الثُّعْمَانَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: لَقَدْ كَانَ تَنْوَرُنَا وَتَنْوَرُ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَاحِدًا سَنَتَيْنِ أَوْ سَنَةً وَبَعْضَ سَنَةٍ، وَمَا أَخَذْتُ ﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ إِلَّا عَنْ لِسَانِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ)، يَقْرُوهَا كُلُّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ عَلَى الْمَنْبَرِ إِذَا خَطَبَ النَّاسَ.

(ام هشام) كچی (حارثة) كوری (نعمان) (رضي الله عنها) دهلی: ماوهی دووسال یا سالیك و چهند مانگی ته نووری نیمو پیغه مبهری خوا (ﷺ) یهك ته نور بو، من (ق والقران المجید) م تهنها له زمانی پیغه مبهری خوا (ﷺ) نه بی له كه سی ترم ورنه گرتوو كه هه موو جومعه یهك له سهر مینبهر وتاری بو خه لکه كه دها دهیوینده وه.

(15) خویندنی قورن ان له وتاردا له سهر مینبهر

409- عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ عُمَارَةَ بِنِ رُوَيْبَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: رَأَى بَشْرَ بْنَ مَرْوَانَ عَلَى الْمَنْبَرِ رَافِعًا يَدَيْهِ، فَقَالَ: قَبَّحَ اللَّهُ هَاتَيْنِ الْيَدَيْنِ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) مَا يَزِيدُ عَلَى أَنْ يَقُولَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِإصْبَعِهِ الْمُسَبَّحَةِ.

(حصين) له (عمار) كوری (رؤيبه) وه بو مان دهگيرتته وه دهلی: (بشری) كوری (مروان) ی دیوو له سهر مینبهر هه ردوو دهستی به رزده كرده وه، شهویش وتی: خوا شه دوو دهسته نابوت كات، چونكه من پیغه مبهرم (ﷺ) دیوو ناماژه ی تهنها به په نجه ی شایه تومانی ده كرد.

(16) له باره ی نایه تی

﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾

410- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَجَاءَتْ عِيرٌ مِنَ الشَّامِ، فَأَنْفَتَلَ النَّاسُ إِلَيْهَا، حَتَّى لَمْ يَبْقَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا، فَأُنزِلَتْ هَذِهِ آيَةُ الَّتِي فِي الْجُمُعَةِ: ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾ الآية. [بخاري/ الجمعة/ 894]

(جابر) كوری (عبدالله) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهرم (ﷺ) روژی جومعه به پیوه وتاری دهیوینده وه، كاروانیک له شامه وه هات، خه لکی ناومزگه وته كه چوون به دم كاروانه كه وهو تهنها دوانزه كه سیان مایه وه، بویه شه نایه ته هاته خواره وه له جومعه دا ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا﴾

واته: هه رکاتی بازگانیهک یا یاریهکیان دی به ره و رووی دهرۆن و به پیوه تو به جی دهیلن).

(17) چی له نویژی جومعه دا ده خوینریت

411- عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) يَقْرَأُ فِي الْعِيدَيْنِ وَفِي الْجُمُعَةِ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾ وَ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ قَالَ وَإِذَا اجْتَمَعَ الْعِيدُ وَالْجُمُعَةُ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ يَقْرَأُ بِهِمَا أَيْضًا فِي الصَّلَاتَيْنِ﴾ (نعمان) کوری (بشیر) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) له هه ردوو جه ژنه که و له جومعه دا ﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ و ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ی ده خویند ، دهلی: نه گهر جه ژن و جومعه ش به یهک روژدا بونا یه له هه ردوو نویژنه که دا ده خویندن.

(18) فی رکردن له کاتی وتاردا

412- عَنْ أَبِي رِفَاعَةَ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ (ﷺ) وَهُوَ يَخْطُبُ، قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَجُلٌ غَرِيبٌ جَاءَ يَسْأَلُ عَن دِينِهِ، لِمَا يَدْرِي مَا دِينُهُ؟ قَالَ: فَأَقْبَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَتَرَكَ خُطْبَتَهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيَّ، فَأَتَيْتُ بِكُرْسِيِّ حَسْبَتْ قَوَائِمُهُ حَدِيدًا، قَالَ: فَقَعَدَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَجَعَلَ يُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ، ثُمَّ أَتَى خُطْبَتَهُ فَأَتَمَّ آخِرَهَا.

(ابو رفاعه) دهلی: گه یشتینه خزمهت پیغه مبهر (رضی اللہ عنہ) وتاری ده خوینده و، دهلی: وتم: نهی پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) غه ریپیک هاتوو په رسیار له ناینه که ی دهکات، نازانی ناینه که ی چی یه؟ دهلی: پیغه مبهر (رضی اللہ عنہ) وازی له وتاره که ی هینا و رووی کرده وه من کورسیه کی هینا و ابزانم قاچه کانی ناسن بوو ، له سهری دانیشته و له وهی خوافیری کردبو و فیری ده کردم ، ئینجا دهستی کرده وه به وتاره که ی هه تا ته و او ی کرد.

(19) دانیشتنی نیوان دوو وتاری جومعه

413- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمْرَةَ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا ثُمَّ يَجْلِسُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ قَائِمًا. فَمَنْ نَبَّأَكَ أَنَّهُ كَانَ يَخْطُبُ جَالِسًا فَقَدْ كَذَبَ، فَقَدْ وَاللَّهِ صَلَّيْتُ مَعَهُ أَكْثَرَ مِنْ أَلْفِي صَلَاةٍ.

(جابر) کوری (سمره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہ) به پیوه وتاری دها، ئینجا داده نیشته پاشان هه لده ستایه وه به پیوه وتاری دووهمی دها ، هه رکهس

پیئت بلی که به دانیشتنه وه و تاری دهدا دروی کردووه، سوینده به خوا من زیاتر له دوو هزار نویژم له خزمه تیا کردووه.

(20) کورتکردنه وهی نویژو وتار

414- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنْتُ أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم)، فَكَانَتْ صَلَاتُهُ قَصْدًا وَخُطْبَتُهُ قَصْدًا.

(جابر) کوری (سمره) (رضي الله عنه) دهلی: من له خزمهت پیغه مبهری خوادا (رضي الله عنه) نویژم ده کرد، پیغه مبهر (رضي الله عنه) نویژه که ی و وتاره که یشی مام ناوهندی بوو (نه کورتو نه درین).

(21) هه رکهس له کاتی وتار خویندنه وهدا هاته ژووره وه

بادوو رکات نویژ بکات

415- عَنْ جَابِرِ (رضي الله عنه) قَالَ: جَاءَ سُلَيْكُ الْغَطَفَانِي يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَاعِدٌ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَقَعَدَ سُلَيْكُ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم): ((أَرْكَعْتَ رَكَعَتَيْنِ)). قَالَ: لَأ، قَالَ: ((قُمْ فَارْكَعْهُمَا)). [بخاري/ الجمعة/ 888]

(جابر) کوری (عبدالله) (رضي الله عنه) دهلی: روژی جومعه (سلیک الغطفانی) هات پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) له مینبهردا دانیشتبوو، سلیک پیش نه وهی نویژ بکات دانیشت، پیغه مبهر (رضي الله عنه) پیی فهرموو ((ئایا دوورکات نویژت کرد)) وتی: نه خیر، فهرمووی: ((دههسته بیانکه)).

(22) گوینگرتن بو وتار

416- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ أَنْصِتْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعَوْتَ)). [بخاري/ الجمعة/ 892]

(ابوهریره) (رضي الله عنه) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فهرمووی: ((نه گهر به هاوه له که تت وت گوی بگره له روژی جومعه دا، ئیمام وتاری ده خویندنه وه، نه وه قره قرت کردووه)).

(23) خیری نه وهی بی دهنگ گویند گریت له جومعه دا

417- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((مَنْ اغْتَسَلَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَصَلَّى مَا قُدِّرَ لَهُ، ثُمَّ أَنْصَتَ حَتَّى يَفْرَغَ مِنْ خُطْبَتِهِ، ثُمَّ يُصَلِّي مَعَهُ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى، وَفُضِّلَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)).

(ابوهریره) (رضی) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری (رضی) فرموویه‌تی: ((هه‌رکه‌س خو‌ی شو‌ردو هات بو نو‌یژی جومعه و نه‌ونده‌ی له‌چاره‌ی نوسراوه‌که نو‌یژی کردووه، ئینجا گو‌ی بیست بوو هه‌تا له‌وتاره‌که‌ی ده‌بیته‌وه، ئینجا نو‌یژی له‌گه‌ل ئیمام کرد خوا له‌گوناه‌ی نیوان ئەم جومعه و جومعه‌که‌ی تری خو‌شده‌بی‌ت و سی‌ روژی تریش)).

(24) نو‌یژ له‌دوای نو‌یژی جومعه له‌مزگه‌وتا

418- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی): ((إِذَا صَلَّيْتُمْ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَصَلُّوا أَرْبَعًا)). وَ فِي رِوَايَةٍ قَالَ سُهَيْلٌ: ((فَإِنْ عَجَلَ بِكَ شَيْءٌ فَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ، وَرَكَعَتَيْنِ إِذَا رَجَعْتَ)).

(ابوهریره) (رضی) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضی) فرموویه‌تی: ((ئه‌گه‌ر دوای نو‌یژی جومعه نو‌یژتان کرد چوار رکات بکه‌ن، له‌ریوایه‌تیکی‌شا ده‌فرمو‌یت: ((ئه‌گه‌ر به‌هو‌ی شتی‌که‌وه په‌له‌ت بوو دوو رکات له‌مزگه‌وت بکه‌و که گه‌رایته‌وه ماله‌وه‌ش دوو رکات بکه‌)).

(25) نو‌یژ دوای جومعه له‌ماله‌وه

419- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (رضی): أَنَّهُ كَانَ إِذَا صَلَّى الْجُمُعَةَ انْصَرَفَ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (رضی) يَصْنَعُ ذَلِكَ. (عبدالله) کوری (عمر) ده‌لی: کاتی نو‌یژی جومعه‌ی ده‌کرد ده‌گه‌رایه‌وه بو ماله‌وه دوو رکاتی ده‌کرد، ئینجا ده‌یوت: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضی) وایده‌کرد.

(26) راسته‌وخو نو‌یژ نا‌کری‌ت دوای جومعه

420- عَنْ عُمَرَ بْنِ عَطَاءٍ: أَنَّ نَافِعَ ابْنَ جُبَيْرٍ أَرْسَلَهُ إِلَى السَّائِبِ ابْنِ أَحْتِ نَمِرٍ، يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ رَأَاهُ مِنْهُ مُعَاوِيَةَ (رضی) فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: نَعَمْ، صَلَّيْتُ مَعَهُ الْجُمُعَةَ فِي الْمَقْصُورَةِ، فَلَمَّا سَلَّمَ الْإِمَامُ قُمْتُ فِي مَقَامِي فَصَلَّيْتُ، فَلَمَّا دَخَلَ أَرْسَلَ إِلَيَّ، فَقَالَ: لِمَا تَعُدُّ لِمَا فَعَلْتَ. إِذَا صَلَّيْتَ الْجُمُعَةَ فَلَا تَصَلِّهَا بِصَلَاةٍ حَتَّى تَكَلِّمَ أَوْ تَخْرُجَ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (رضی) أَمَرَنَا بِذَلِكَ: أَنْ لَا تُوصَلَ صَلَاةٌ بِصَلَاةٍ حَتَّى نَتَكَلَّمَ أَوْ نَخْرُجَ.

(عمر) کوری (عطاء) ده‌لی: (نافع) کوری (جیبیر) ناردی بو‌لای (سائب) خوشکه‌زای (نمیر) پرسپاری شتی‌کی لی‌کرد که معاویه له‌وی دیووه له‌نو‌یژدا ، ئەویش وتی: به‌لی، من له (مقصوره) نو‌یژم له‌گه‌ل کردووه کاتی ئیمام سه‌لامی

دایه وه، له جیگای خوّم ههستام و نوپژم کرد، کاتی چووّه ژوووه وه ناردی به دوام و وتی: ئه وهی کردت مهیکه ره وه کاتی نوپژی جومعه ت کرد نوپژی به دوامه که ههتا قسه ده کهیت یان ده چپته دهره وه، چونکه پیغه مبهری خوا (ﷺ) فرمانی به وه کرد وه که نوپژ به دوای نوپژدا مه کهن ههتا قسه ده کهن یان ده چنه دهره وه.

(27) هه ره شه کردن له وازهینان له جومعه

421- عن الْحَكَمِ بْنِ مِينَاءَ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَأَبَا هُرَيْرَةَ (رضي الله عنهما) حَدَّثَاهُ: أَنَّهُمَا سَمِعَا رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ عَلَى أَعْوَادٍ مَنبَرِهِ، ((لَيَنْتَهَيْنَ أَقْوَامٌ عَنَّا وَدَعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَحْتَمِنَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ)).

(حکم) کوری (مینا) یه ده لی: (عبدالله) کوری (عمر) (ابوهریره) (ﷺ) قسه یان بو کرد وه: ئه وان بیستوو یانه له پیغه مبهری خوا (ﷺ) له سه مینبه ره که ی ده یفه رموو: ((ئه وان ه ی نوپژی جومعه ناکه ن باواز له و ره فتاره یان بهینن یان خوا مؤری ره ش ده نیت به سه ر دلپاندا و پاشان ده چنه ریزی غافلانه وه)).

له بلا و کراوه کانی مالپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

هه میشه له گه لمان بن بو نوو یبو ونه وه ی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com